

POHOD

IZHAJA VSAKO SOBOTO

Letna naročnina 40 Din. — Uredništvo in uprava v Ljubljani, Gledališka ulica 8, telefon št. 2109
Račun poštne hranilnice št. 16.160. — Rokopisov ne vračamo. — Inseratov ne sprejemamo!

Štev. 9.

V Ljubljani, dne 5. novembra 1932.

Leto I.

Ob dvajsetletnici „Preporoda“

Komaj so bili odgrmeli kumanovski topovi in ni še bilo jasno, kaj nam prinesejo bližnji dogodki na Balkanu, že je v Ljubljani zagledal božji dan droben listič. »Preporod« mu je bilo ime. Prva številka je izšla dne 1. novembra 1912. Lastnik in izdajatelj je bil Konzorcij »Preporoda«. Tiskal ga je Drago Hribar, odgovorni urednik je bil Fran Brozovič. Podnaslov je bil: Pokrajinsko glasilo jugoslovanske napredne mladine na Slovenskem. Po vsem tem bi se dalo težko dognati, kdo so glavni izdajatelji in pisatelji tega lista. Naravno je, da so se morali skrivati, saj so bili sami srednješolci; srednješolcem pa je bilo takrat prepovedano sodelovati celo pri leposlovnih listih (zato so se morali skrivati pod raznimi psevdonimi), kaj šele izdajati svoj list — in to celo — politični list. Zato v tem listu ne najdemo pravih imen, a vemo dobro, kdo so bili tisti mladi borci jugoslovanskega nacionalizma, ki so v času od 1. novembra 1912. pa do pomladi leta 1914., ko je bil »Preporod« ustavljen, dvignili na boj vso našo srednješolsko mladino, potegnili za se na boj večino visokošolskega dijaštva, odločilno vplivali na našo javnost in jo prisilili, da je sprejela njih nacionalno vero. Tako je »Preporod« fes preporodil slovensko miselnost in jo pripravil na usodne dogodke svetovne vojne... Kako in kaj so bili preporodovci, nam je popisal eden iz njih, Iv. Jan. Kolar v lepi knjigi »Preporodovci«, ki jo vsem priporočamo. Tudi naši sedanji »Preporodovci« (združeni v organizaciji ljubljanskih srednješolcev), bodo baje izdali svojo spomenico za jubilej, ki ga bodo obhajali meseca decembra, kakor čitamo v listih. Baje so za svojo spomenico prosili prispevkov pri bivših preporodovcih, pa niso bili uslišani... To je precej značilno za naše današnje čase! Res je, da zadnja leta »Preporod« v ljubljanskem »Narodnem domu« ni imel nič skupnega s predvojnimi »Preporodom«. Morda ta naša mladina niti ni vedela, odkod je ime njene organizacije... In zato je prav, da sedaj ob jubileju vzbudimo one lepe spomine. Ne toliko zaradi onih, ki so šli pred nami, ampak zaradi teh, ki gredo za njimi, ali — recimo — hočejo za njimi. Ker sicer nima smisla, da nosijo ime »Preporod«... »Pohod« pozdravlja ta jubilej, saj se čutimo v sorodstvu z onimi, ki so ostali zvesti idejam »Preporoda«. Zato vabimo vse naše prijatelje, ki so izšli iz preporodovskega gibanja, da se nam pridružijo s svojimi spomini... To so gotovo najlepši in najčastnejši spomini iz naše zadnje zgodovine... Prav bi bilo, da bi jih nikoli ne onečastili!

Od 1. 1908., ko so pokale cesarske puške po ljubljanskih ulicah, je rastla na naših srednjih šolah nova mladina... Novo veliko spoznanje je dozorevalo v njej: da za nas ni več rešitve v Avstriji, da nas bodo rajši postrelili, ko da bi nam pustili svobodno živeti... Če ne v

Avstriji, kam tedaj?... Pogled na zemljepisno karto je bil obupen... Takrat se je začela propaganda od juga... Vodila jo je »Mlada Bosna«. Leta 1909. je bil v Ljubljani velik shod t. zv. narodno-radikalnega dijaštva, ki je imel reševati jugoslovensko vprašanje. Govorilo se je mnogo, a resolucije so bile medle, ker se je še vedno reševalo avstrijsko jugoslovansko vprašanje. Prav ob istem času, ko je slovensko dijaštvo zborovalo v ljubljanskem »Narodnem domu«, je pa drž. pravdnik v Zagrebu čital smrtno obsodbo veleizdajcem v t. zv. Zagrebškem procesu. Nad 50 Jugoslovancev iz hrvatskih pokrajin je sedelo na zatožni klopi zaradi srbofilstva... Ker so imeli doma slike kralja Petra... To je bila veleizdaja... Mladina je dobro razumela, za kaj gre. Iz Dalmacije in s Sušaka so segali propagandni glasovi v Ljubljano in v naše srednje šole... Število mladih Jugoslovancev je rastlo... Začel se je preporod, t. j. preorijentacija od zapada na vzhod... Jugoslovanski in balkanski svet, ki smo ga prej gledali skozi nemška očala, se nam je razkrival v novi luči... Do 1. 1912. je imela mlada generacija že precej jasne pojme, kaj hoče. Toda balkanski problem je bil tako zapleten, da je bilo iz njega težko najti jasn program. V to iskanje je zasvetila balkanska vojna. Kumanovo je potrdilo vero mlade generacije, Kumanovo ji je dalo jugoslovanski program, Kumanovo je pokazalo rešilno pot iz nerazrešljivih problemov. Zato je tik po padcu Skoplja izšel naš »Preporod«, ki je zbral mahoma okoli sebe vso srednješolsko mladino brez razlike na politično in versko prepričanje... Zato je bil nastop »Preporoda« važen dogodek ne le v življenju naše mladine, ampak tudi v mišljenju našega naroda. In kakor je letos v vsej javnosti odmevala dvajsetletnica Kumanovske bitke, in so mnogi šele pri tej priliki spoznali, po kateri poti je šlo naše odrešenje, tako bi morala v vsej mladini odmevati dvajsetletnica »Preporoda«. — Jubilejev ne slavimo zaradi njih samih ampak zaradi nas. Jubileji so opomini večnosti!...

Naša mladina se v šoli uči mnogo stare zgodovine, a dogodki zadnjih let so ji pogosto nejasni. Ker ti dogodki še niso »zgodovina« ne govori o njih niti profesor zgodovine niti kdo drugi. Nam pa se zdi, da bi bilo ravno to važno. Čehi so vpeljali v vse svoje šole t. zv. »občansko vzgojo« (državlansko vzgojo), ki skrbi za to, da dijak spozna predvsem dogodke zadnjih let, kako je nastala češkoslov. država in kako je urejena. Poglejmo drugod: v ruskih šolah se ne uče ruske zgodovine, kakor da bi bila Rusija nastala šele z Leninom. Zato pa mladi Rus veruje samo v sedanjo in bodočo Rusijo. Ali pa v Italiji. Vés teden so slavili zmago fašizma. Vsa zgodovina Italije, (ki ni majhna) ni tako važna kot sedanost in bodočnost. Zato je vsa

mladina pripravljena na delo in žrtve za domovino. To je res vzgoja!... Tudi pri nas, če hočemo mišljenje mladine usmeriti v pravo jugoslovensko smer, je treba nove vzgoje. V tem nečemo reči, da naj zamolčimo vso našo zgodovino. Ne, saj je tu in tam lepa in poučna. A pri tem pogosto napihujemo čisto brezpomembne stvari. In ravno ta zgodovina nam je delala že velike preglavice pri našem ujedinenju. Ko bi mladina predvsem poznala zgodovino od Kumanova dalje, bi mnogo bolj in pravilno razumevala naš sedanji čas in bi prešlo tudi vanjo več pravilne jugoslov. miselnosti in odločnosti za zmago skupnosti proti malomislennemu javkanju in stokanju različnih avtonomističnih smeri.

Res je, da so se šele od Kumanova dalje zlivale vse naše slovenske, hrvatske in srbske misli v eno določeno smer, ki jo je pri nas kazal »Preporod«, po drugih jugoslov. pokrajinah pa drugi omladinski listi, zato je prav, da se spomin na to dobo čim bolj obudi in dobro poznanje dogodkov te dobe, balkanske vojne, svetovne vojne in prvih povojnih let bi moralo tvoriti bistven del naše nacionalne vzgoje. Ker pa vemo, da govorimo gluhim ušesom, se tembolj pridružujemo jubileju naših preporodovcev z željo, da bi vsaj oni te spomine med seboj obudili...

Jubilej »Preporoda« pa se ne tika samo Ljubljane, ampak vseh naših srednjih šol. Saj so nekdanji »Preporodovci« združili okoli sebe vse slovenske srednješolce. Še se spominjamo, kako so v nahrbtnikih nosili v Celje »Klic Gospe Svete«, kako so pridobili za svoje ideje tovariše na malih pokrajinskih gimnazijah. Zato bi morala jubilej »Preporoda« slaviti vsa naša srednješolska mladina, oz. vse naše srednje šole, da bi se v lepih spominih na pohod tedanje srednješolske mladine poživila nacionalna miselnost našega današnjega dijaštva, da dobi to dijaštvo pravo zvezo s svojo preteklostjo in spozna svojo nalogo v sedanjem času. Videli smo zadnjič, kako je naša mladina lepo proslavila Kumanovo. Kar je bilo v tej mladini zadnja leta slabega, je zakrivila šola in naša slaba nacionalna vzgoja. Naj bo jubilej »Preporoda« tudi v tem oziru mejnik, kakor je bilo Kumanovo mejnik med preteklostjo in bodočnostjo.

I. B.

Preporodaši: Danes bo ob pol 5. uri popoldne predavanje dr. O. Reya, o temi: »Borba Slovenstva za svoj obstanek«. Za člane udeležba obvezna, vabljeni tudi člani starešinske zveze Preporoda, člani Omladinske Narodne odbrane in drugi prijatelji! Predavanje se vrši v društvenem lokalu, Tomanova ulica 3 (vhod z Bleiweisove ceste).

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Prosimo vse cenjene dopisnike, da pri svojih dopisih točno navedejo svoj naslov, ime, priimek in poklic.

Našo pesem uničujejo — mi italijansko ščitimo!

Zopet je imela slovenska javnost priliko pokazati svojo nacionalno otopelost, apatično mlačnost ter svojo suženjsko in hlapčevsko naravo. — Nerazodna ljubljanska publika, med katero spada tudi dična ljubljanska elita, je drla zadnje dneve v masah v »elitne« prostore nesrečnega ljubljanskega kina Maticice, kjer so jo za drag denar napajali z melodijami večno prokletega jezika. Z drugič so zverine okoli uprave kina izkoristile nacionalno zabito in zaostalost slovenskega človeka in mu pod pretvezo nebeško-krasnih melodij izvajali težko prislužen denar. Prvič je bilo to ob priliki »Prodane neveste« in sedaj zopet s poljskim pevcem Kiepurom.

Javnost nam bo morda zopet zamerila našo nacionalno nestrpnost, češ da je pesem internacionalna. Podčrtujemo poslednje dejstvo. Toda zakaj ne velja to tudi za našo slovensko pesem. Ali ste že pozabili, kaj se je zgodilo z našo pesmijo v Primorju? Ali ste že pozabili, kaj je doživel slovenski učiteljski pevski zbor na svoji turneji po Italiji? Ne veste več, kaj se je zgodilo z našo narodno pesmijo pod starodavnimi slovanskimi lipami po primorskih vaseh? Sedaj se vrši zadnje dejanje velike tragedije slovenske pesmi tam dole. Našo pesem mečejo iz božjih hramov. Niti najsvetejših čuvstev ne sme več naš trpin izražati v svoji govorici. Na vse to naj bomo strpni?

Ne zahtevamo, da prepevajo naše pesmi po velikih italijanskih gledališčih. Zahtevamo samo, da puste našo pesem v naših svetiščih in pod našimi starimi lipami pri miru. Kadar se bo to zgodilo, bomo tudi mi priznali internacionaliteto italijanske pesmi pri nas.

Ob tej priliki se spominjamo letošnjih spomladanskih brezsmiselnih demonstracij naše akademске mladine zaradi nedolžnega pisma s r b s k e g a študenta. Več dni so preprečevali predavanja, dokler jih ni policija s silo razgnala. Zakaj ni tudi ob tej priliki protestirala proti italijanski pesmi? Branite tam, kjer ni potrebno, kjer pa je naš jezik direktno ali indirektno v nevarnosti, ga pustite na cedilu.

Tudi naše časopisje se je ob tej priliki »dostojno« izkazalo. Dolgovezni članki so sladko vabili nerazodno maso k predstavam in ji izvajali denar. Oba napredna nacionalna lista sicer pridno zigosača preganjanje naših v Primorju, istočasno pa delata največjo reklamo za italijansko pesem. Kako lep kontrast!

Pridobitna uprava kina, ki ji je vsako sredstvo dobro, četudi še tako žali naš narodni čut, da napolni dvorano, se ni ustrašila pred licem našega žalostnega spomina, pred ploščo »Zaseđenemu ozemlju« pred univerzo, zaščiteni po ljubljanski policiji, predvajati italijansko glasbo. Ko pa so se na dan Vseh Svetih prižgale lučke okoli plošče v spomin našim pet po nedolžnem usmrčenim žrtvam, so se gospodje vendarle ustrašili in prenesli ponudbo ogabne robe iz Maticice v Ideal. S tem je uprava kina priznala krivico, ki jo dela ne nam, ampak neodrešeni domovini. Dobičkaželjnost zaradi sigurne prodaje vseh vstopnic pa je bila tako velika, da ni hotela predčasno prenehati s filmom.

Ta kratka žalostna epizoda podčrtuje suženjsko in neodločno naravo Slovencev. Samo zaradi svoje hlapčevske krvi smo po nemarnosti izgubili tretjino svoje zemlje. Kako dolgo se bo to še nadaljevalo?

Profil našega gospodarstva

Slabokrven je danes ves naš gospodarski organizem. Prav osamljena so mesta, ki živijo svoje polno življenje. Odkod? Zakaj? Kratak odgovor je — kriza? Kdo ali kaj je kriza, to je vprašanje, ki raste tako bohotno kot kriza sama. V naslednjem samo skelet tega vprašanja, izgraditi to vprašanje bomo skušali kasneje.

Katastrofalen padec vseh agrarnih produktov je imel za posledico silno zmanjšanje kupne moči širokih slojev in naprodukcijo vseh industrijskih izdelkov. Industrija, organizirana v trustih in kartelih, je lahko hitro reagirala na zmanjšanje konzuma z zvečanjem brezposelnosti. Naša neorganizirana agrarna produkcija pa ni prišla v tak prijeten položaj. Mi vlečemo in vlečemo naše skromne prilike od danes na jutri. Naše že itak neznatne potrebe pa krčimo na vse mile načine. Kar naš kmet potrebuje, kupi drago, kar proizvaja, prodaja za vsako ceno. Zemljiška renta je radi ogromne produkcije, ki jo je povzročilo silno povpraševanje v letih 1919., 1920. in 1921. padla na nič, pri nas najbrže pod ničlo. Argentinijska in Kanada pridelujeta radi moderne organizacije ceneje, naš kmet je daleko za njima. Zboljšana prometna sredstva pa so povzročila, da se v najkrajšem času izenači vsaka tudi najmanjša razlika večjega povpraševanja.

Posledica takega položaja je zmanjšanje vsega gospodarskega obtoka in v današnjem gospodarstvenem sistemu se čedalje bolj uveljavlja načelo, da le živ kapital nosi. Kaj nosi? Rent. In kakšno? Neverjetno različno. V Švici skoro več ne poznajo obresti in kratkoročne naložbe, v Franciji 5—10%, južneje pa v veliki postopici celo do 30%. Vzrok temu je nezaupanje vložnikov do zavodov, ti vložniki pa zahtevajo za svoj kapital premijo za verjetnost izgube na kapitalu. Na jugu pa je glavni vzrok tudi popolnoma neorganizirano povpraševanje. Če bi danes Slovenska banka ponudila 30% obresti za vloge, bi ji verjetno nihče ne dal nobene pare, ali pa bi obrnil situacijo in zahteval za vlogo ista jamstva kot jih zahteva zavod za svoje naložbe. In to popolnoma upravičeno. Danes nad 90% vseh vlagateljev ne povprašuje več po višini obresti, pač pa po varnosti in likvidnosti.

Naše kmetijstvo je po zadnjih statistikah zadolženo do grla. Kje je pomoč? Samo v nizki ob-

restni meri in dolgoročnosti odplačil. Obrestna mera mora biti v nekem razmerju s povprečnim donosom zemlje, saj je dognana stvar, da današnje 8% obresti za prvo mesto z donosom niso v razmerju.

Zavodi terjajo obresti in anuitete, kmet jih ne more plačati, vložniki terjajo vloge, zavod ne more izplačati. Povsod je vzrok isti. Gospodarski tok denarja ga je obrnil ali pa se obrača. Struktura našega gospodarstva te spremembe ne prenaša. Kaj bi bilo, če bi se tok vseh vod obrnil iz morja nazaj brez vsakega padca. Kdo naj žene vse te turbine in kolesa na rekah. Vse bi bilo mrtvo. Naše gospodarstvo ima tudi popolnoma urejen tok preko denarnih zavodov do posameznikov. Te struge pa so sedaj prazne in izsušene, naprave ob njih skoro mrtve.

Morajo se najti pota, da pride denar zopet v denarne zavode, mora se povrniti zaupanje do denarnih zavodov, ki je bilo brezvestno od poedincev zapravljeno. Naše gospodarstvo mora dobiti novih razmahov, če nočemo, da omrtnimo pri živem telesu. S podvojen, potrojen ali postoteren kontrolno države in javnosti je treba doseči, da bodo naši denarni zavodi prišli zopet do zaupanja in s tem do novih vlog. Materialna odgovornost upravnega sveta, direktorija in direktorjev je prva in nujna potreba! S tako odgovornostjo bo odpadel ves agio za dubioze, vse premije za riziko pa bodo postale nepomembne. S primernimi odredbami je treba doseči nov dotok vlog v zavode, pred tem pa ustvariti tak zakon, ki bo jamčil za popolno zaupanje v denarne institucije.

Kakor smo že omenili, ni višina obrestne mere, ampak varnost naložbe glavno vprašanje naložnika. En pripomoček za zboljšanje je vsekakor tale: S strogo kontrolo nad denarnimi zavodi in z obligatno njihovo odgovornostjo je treba zarisati denarne industrije. S primernimi odredbami se mora nujno preskrbeti, da se tok denarja vrne v že obstoječe struge, da tako skupne naložbe oplode gospodarstvo in to z obrestno mero, ki danes za industrijo ne sme biti 15% niti 12%, pa tudi ne 10%, ampak največ 7—8%, za kmetijske naložbe pa kvečjemu 5—6%. Skušajmo najti pota do tega načrta, pa bo zopet zaživel naše gospodarstvo kot polje po dežju ob suši.

Dajte nam dela!

Dve leti je odkar sem dovršil strokovno šolo. Zaman čakam službe. Mati je vdova s tremi otroki. Jaz sem najstarejši. Upal sem, da bom po dovršenem šoli dobil službo in pomagal materi in sestricama, a motil sem se. Z izrednim zanimanjem sem čital dopis v drugi številki »Pohoda«: »Za socialne pravice«. Naj dopolnim ta dopis!

Pomanjkanja prav za prav ni, le pri enih se kopiči blagostanje od vseh strani, pri drugih imaš samo črno bedo pred očmi. Na eni strani imajo mastne zaslužke mož, žena in otroci, na drugi strani stradajo cele družine. Naj navedem samo en slučaj. Poznam oženjenega uradnika brez otrok, ki zasluži mesečno nad 5000 Din — žena je seveda tudi v službi in odjeda z nad 2000 Din mesečnega zaslužka vsakdanji kruh brezposelnemu družinskemu očetu. Enakih primerov je v naši državi na stotine, in ravno v mestih naletiš povečini le na omožene uradnice, ki odjedajo — ali bolje rečeno kradejo — vsakdanji kruh nedolžnim otrokom brezposelnih staršev, le da imajo »drobiže« za svoj luksuz.

Vprašamo merodajne činitelje, bo li enkrat konec krivicam?

Mladi smo polni idealov in ljubezni do dela. Kdaj naj žrtvujemo svoje duševne in telesne moči za blagor in dobrobit domovine, ako ne sedaj?

Hočemo dela in jela, zato naj se nam tudi umaknejo vsi oni, ki so dosegli po zakonu predpisano dobo za upokojitve! Ako so oni tako kratkovidni in ne vidijo, da ubijajo vse ideale v brezposelni mladini, tedaj se obračamo do naše vlade s prošnjo, da take uradno upokoji.

Ni denarja...

To je refren, ki gre danes od ust do ust.

Odpovedal sem liste. Zakaj? Ni denarja. Izbral sem se kot član Sokola in drugih društev. Zakaj? Ni denarja. V gledališču nisem bil že leto dni. Zakaj? Ni denarja. Pred par leti sem bil na koncertu, ki so ga priredila tri pevška društva: Sava, Moste in poštne uslužbenice. Vsa tri društva so zbornala skupaj 33 poslušalcev. Torej prazna dvorana. Zakaj? Ni denarja. Kmalu za tem žalostnim dogodkom je prišel pevski zbor Moravskih učiteljev in priredil koncert v Unionski dvorani za srednješolsko mladino, ki je je v Ljubljani nad pet tisoč. Vstop minimalen — 2 Din za osebo. S starimi vred — katerih je bila pretežna večina — je bilo pri koncertu navzočih 59 oseb. Zakaj? Ni denarja. Lepe utise so morali odnesti moravski učitelji iz Ljubljane?

Pretečeni ponedeljek je priredil pevski zbor »Mokranjac« iz Bitolja koncert v Filharmonični dvorani. Zbor obstoja iz 75 preprostih mladeničev (obrnitkov) in deklet. Majhna dvorana je bila komaj dve tretjini zasedena. Zakaj? Ni denarja.

To so žalostna dejstva.

In kaj naj rečemo k vsemu temu? Da nima večina današnje mladine nikakega ideala in smisla za lepo, dobro, koristno. Manjka ji veselja in stremjenja po napredku, manjka ji ljubezni do naroda in države!

To je glede mladine, »starina« pa ve za vse koté, kjer se toči dober »štajere« in »dalmatinec«. V istem času, ko so se vršili zgoraj navedeni koncerti, je ljubljanska, umetniško visoko stoječa gospoda, drla v kinematografe, kjer se predvajajo nemški filmi.

Ako je naš narod na tako visoki stopnji kulture, da se res lahko meri z drugimi evropskimi narodi, je to poleg šol zasluga naših kulturnih organizacij, ki so se v poslednjem času začele preveč zanemarjati.

Tako pridemo tedaj do zaključka, da za naše kulturne prireditve ni nikdar denarja. Če se pa oglasi kak pevec v kino »Maticice« v italijanskem jeziku, tedaj ga posluša vsa idiotsko nadahnjena Ljubljana.

Čitatelji, ste si li ogledali cirkus Gleich?! Vstopnine so bile naravnost oderuške: 72, 62, 52, 42 itd. Din. Kljub tako visokim cenam je imel cirkus pri vsaki predstavi 5000 do 8000 oseb.

Naša najvažnejša kulturna organizacija v Ljubljani — n. pr. Glasbena Matica — bo gotovo izredno zadovoljna, ako spravi z vso mogočo reklamo in 5-dinarsko vstopnino k svojemu koncertu 1000 oseb. Druga društva pa si danes skoro ne upajo, in sicer iz strahu, da ne nastopijo pred prazno dvorano. Zakaj, ker ni denarja!

Za resne stvari ni denarja, za tingl-tangl in »dober vic« pa dobi Ljubljančan takoj denar in ga spraviš kamor hočeš.

Z obhodov

Iz ribarske mreže na Ljubljani pod tromostjem

—lj Jugoslovanci? Uprava kaznenog zavo-
da razpisuje z odlokom br. 10907/32 z dne 24. ok-
tobra 1932 ofertno licitacijo za dobavo knjigo-
veškega materiala, ki sestoji med drugimi iz sle-
dečih vrst: 2000 araka bijelog »forsec« papira za
protokole, 500 araka plavog papira za »iberego-
vati« protokole, 1000 araka kancelarijskog papira
bijelog »za teke«, 250 metara »Kapitalbanda« za
protokole razne boje, 1 kg »Ajer Vajs« u prahu
za pozlačivanje.

—lj Verkeogjspeccialist. Nedeljsko »Jutro«
se je zopet izkazalo za izvrstnega propagatorja
nemških brezposelnih delavcev. Zadnjič smo po-
ročali, da se je v njegovih malih oglaših ponujal
nek tihtiger Burše, v nedeljo pa se je javil nek
mekanik, izdelovalec orodja pod gornjo šifro. V
uvodnikih tega nacionalnega lista čitamo članke
o »nenadomestljivih« nemških nastavljenicah, isto-
časno pa išče službe za nje.

—lj Priljubljene barve. Stari ljubljanski tram-
vajski vozovi imajo še vedno rumeno-črne tablice,
ki opozarjajo, da je pogovor z voznikom prepove-
dan, kajenje zabranjeno! Ali nima MZD toliko
denarja, da bi naročila nove emajlirane tablice in
s tem ublažila skomine ljubljanskim nemčurjem
po rajni Avstriji.

—lj Eja, eja... Prva tekma med nami in Ita-
lijo se je že odigrala. Pristrane prijateljske od-
saje je otvorila prestolnica. Naj se odigravajo
tekme kot se hočejo, v Ljubljani, še enkrat po-
udarjamo, Italijani ne bodo igrali.

—lj Centrala... »Boljš« modne in konfekcijs-
ke trgovine v Ljubljani imajo nemške nastavljen-
ke (plača 5000 do 6000 Din, naša dekleta 500 do
600 Din), kot strokovnjakinje za prve modne no-
vosti. Centrala za dobavo takih Nemk ima nek
trgovec na Mestnem trgu. Naša dekleta pa seveda
romajo dan za dnem na cesto. Če se pritoži na-
cionalno dekle radi takih razmer sfrči pri tisti
priči iz službe, ker imajo glavno moč uvožene
Dunajčanke.

—lj O sole mio. Poročali smo, da jeziku, v
katerem je bilo izrečenih v vsej naši zgodovini nu-
naš narod največ sramotljivih psov, ni mesta v
Ljubljani. Toda kljub temu je »Matica« predva-
jala film, poln italijanskih popev.

—lj Incident. Pravijo, da hodi v »Matico« le
ljubljanska elita. Tak elitnik, ki je morda tudi član
kake napredne organizacije, je zavpil, ko so neka-
teri motili italijansko petje v filmu »Pesem noči«:
»Sramujte se!« Fej naj vas bo, narodnjak le ob
časih, ko to nesel!

—lj Prosim, javite vsako najmanjšo pritožbo
— da zamorem ugoditi Vaši želji. Tako je napi-
sano na jedilnem listu Slamičeve — buffet-restav-
racije, v katerem čitaš: Stročki fižol a la Trieste,
spaghetti, itd., itd. Evo vam, g. Slamič, našo pri-
tožbo!

—lj »Dojčland, dojčland, iber ales.« So re-
stavracije v Ljubljani, ko stopiš v nje, ne veš ali
si v Nemčiji ali v Jugoslaviji. Natakariji naročajo
v nemškem jeziku, kakor da ne bi znali slovenski.
Kuhar je Nemec in čeprav zna slovenski, noče
nikdar spregovoriti niti besedice v našem jeziku.
Takega gospoda naj hotelir pošlje preko meje!

—lj Izpod sita in rečeta. Članek v Slov. Na-
rodu z dne 2. t. m. se je pozabil podpisat. Zato
ga podpišemo mi — gofijač.

Maribor

Ali je slovenščina res tako težak jezik? Po
štirinajstih letih osvobođenja se mnogi nemški tr-
govci v naših krajih še niso naučili jezika svojih
odjemalcev. Med te spada tudi g. Viljem Abt, tr-
govec perutnine v Mariboru, ki ima gotovo mnogo
odjemalcev med nami, saj oglašja v naših slo-
venskih časopisih. Na slovensko naročilo
pošlje blago in pestreže slovenskemu odje-
malcu s sledečim računom:

»Heute sandte 1/2 Eilgut 1 Sack Hühnerfedern	
15 kg à 6 Din —	90 Din
Frachtbrief und Expedition	10 Din

Nachnahme 100 Din

Gospod Abt naj bi se potrudil, da se nauči na-
šega jezika, ker ni dolžnost njegovega odjemalca,

da si išče za njegove račune tolmača. Sicer pa bo
rešil to problem naš narod sam takrat, ko bo uve-
ljal načelo »Svoji k svojim!« Takrat bodo vsi
gospodje Abti znali preko noči naš jezik. — Zora
puca, bit će dana in tudi ta dan pride!

Iz svoječasno ponemčurjenih krajev. V Celju,
Mariboru, Ptujtu itd. so mnoge tvrdke, ki še danes
»ne morejo« opustiti nemščine v uradu. Celo ce-
nike najnovejših izdaj si dajejo tiskati razen v
slovenskem odnosno hrvatskem tudi v nemškem
jeziku, ki je neobhodno potreben oziroma »nepo-
zablji«.

Gospodje trgovci in industrijalci Markovitch
(Marković), Miklantz (Miklavc), Koschar (Kožar),
Woschnagg (Vošnjak) itd., saj vas vendar imena
izdajajo, da ste slovenskega rodu in porekla in
imate pristna slovenska imena, na katera bodite
ponosni. Ne pačite jih z nemščino. Na ceniku ima-
te namesto Tomažič Tomaschitz. Če ste izpustili
Marburg, izpustite še — schitz in napišite — žič in
Vam bo tudi bolj pristojalo. Slišalo se bo tudi
malo lepše in ne bo spominjalo na avstrijske šice
(Kaiserliche Schützen). Tudi Vam bo to morda
dobrodošlo. Saj živimo od in na slovenski zemlji
in v slovenski državi tudi že vsaj 14 let. Ta zem-
lja kot tudi država ne bo nikdar nemška. O tem
se prepričajte že vendar enkrat. Skrajni čas je.

Opustite torej tovrstno nemščino, da ne bomo
začeli

iztrebljati nemčurstvo tako
kot trebijo slovenščino na slovenskem Koro-
tanu ali mogoče še močnejše, n. pr. kot na našem
slovenskem Primorju.

Trbovlje

Proslava dvajsetletnice balkanske vojne se je
vršila ob lepi udeležbi zavednega trboveljskega
občinstva v nedeljo 23. oktobra. Program akade-
mije sta izpolnila mladinski pevski zbor in moški
zbor »Zvona« ter telovadci in dva recitatorja. Slav-
nostni govornik je bil starosta Sokola R. Plesko-
vič. Govorila sta tudi g. župan in učitelj Velka-
vrh, ki je prečital originalni poziv, s katerim so
leta 1912. nabirali v Trbovljah za Rdeči križ bal-
kanskih držav. Pestro sliko so nudile skupine So-
kolov, gasilcev in rudarjev v krojih, ter petorica
rezervnih oficirjev in petorica deklet v narodnih
nošah.

Naš jezik je svetinja vsakemu količkaj na-
rodnemu Slovencu. Zato bi bilo pričakovati, da bi
se vsaki, ki hoče govoriti na naših nacionalnih slav-
nostih in prireditvah, najprej čisto iskreno vprašal
če obvlada svoj materin jezik vsaj toliko, kot vsak
naš preprost in neizobražen človek. Ni namreč
dovolj, da se človek smatra za zavednega; zaveden
je šele tedaj, če spoštuje, ljubi in spoznava
svetinjne narodove. Ne moremo si misliti zavednega
Slovence, ki bi se ne potrudil, da spozna svoj jezik,
četudi ga je vzgoja v tujih šolah hotela odtujiti
materini govorici.

Nova moč. Kakor čujemo je gosp. inž. Leon
Schneider prestavljen v Hrastnik in da pride na
njegovo mesto gosp. inž. Keck, nemec in avstrijs-
ki državljani, svoječasno, kakor znano, zaposlen v
Kočevju. — Mogoče, da naši brezposelni inženjerji
dobivajo mesta v Avstriji in prosimo naše mero-
dajne kroge, da bi delovali v tem smislu. — Na
stvar se povrnemo.

Kranj

Dolgo časa smo gojili željo za časopisom, ka-
kršen je Vaš. Ta nam je neobhodno potreben, za-
to je dolžnost javnosti, da ga podpira in mu po-
maga do velikega razmaha.

Razmere so pri nas z ozirom na tujce ne-
znosne. Njegova nacionalna slava se širi po vsej
Jugoslaviji, v resnici pa je tukaj mnogo trhljih
neznačajnih prebivalcev, zlasti tujcev. Nesreča na-
roda je, da ima na vodilnih mestih v tukajšnjih
padjetjih same tujce. Kakor rečeno, oni zasedajo
vsa boljša mesta in naši dobri delavci občutijo nji-
hovo tiranstvo na lastni koži. Kdor ni z njimi, je
proti njim in takemu je odklenkala vsaka ekssi-
stencija. Poudariti je potrebno, da ti inozemci niso
neobhodno potrebni strokovnjaki. To so ljudje
brez vsake izobrazbe, saj te tudi ne rabijo, ker
glavna njihova naloga je šikaniranje našega delav-
stva. Mi pa imamo mnogo domačih zavednih in

strogih nacionalistov, ki so kvalificirane moči, brez
posla. Tujci na vse mogoče načine škodujejo na-
šemu narodu, ker nikjer ne tajijo svojega ogabne-
ga tujskega porekla. Ponosni so zlasti na to, kar
so že povedali in tudi vedno mislijo, da mi doma-
čini brez tujcev ne bi mogli živeti. Tega izzivanja
od teh širokoustnih tujcev imamo že več kot do-
volj. Prepevajo pesmi v toliko nam neprijetnem
jeziku, zgodilo se je že, da so ti tujci v vinjenem
stanju zaničevali našo krasno, s tolikimi žrtvami
priborjeno Jugoslavijo. Norčevali so se iz vsega,
kar je jugoslovanskega.

Oblasti prosimo, da imajo pozornejšo oko, da
jim ob priliki zamaše usta. Tudi zapor je zelo po-
treben tem propalicam, prostim lumpom, kjer naj
jih s pendreki nauče, kaj je Jugoslavija. Po pre-
stani kazni se morajo pognati čez mejo, ker to je
strup za naše zavedne državljane, ki so po nesreči
službeno odvisni od njih.

S posebno vnmemo se moramo zainteresirati za
razmere, ki kriče po masčevanju v tekstilni tovar-
ni »Jugobruna«. Vsa količkaj boljša mesta so v
rokah inozemskih pritepenec. Pri naših oblasteh
so v svrhu tukajšnjega bivanja prijavljeni pod laž-
nimi poklici. Zaradi tega nazvani »nenadomestljivi-
vi«, uživajo na debelo gostoljubnost naših dobrih
src in nezavednost naših ljudi jim daje up na še
sijajnejšo bodočnost. Potrebno je, da kralj. ban-
ska uprava zahteva od teh »nenadomestljivih« iz-
kaze o njihovi strokovni izobrazbi. Ker te nimajo,
bi prišle v poštev domače, res strokovno izobra-
žene moči.

Tujci so šli že tako daleč, so postali tako pre-
drzni, da so naše delavke in delavce pretepavali,
suvali v stroje, uporabljali v nesramne namene, jih
do skrajnosti izrabljali in kot izžete pognali na
cesto.

Zaslugek je beraški, da delavstvo ne more
imeti najpotrebnejše hrane. Preživljajo se s kru-
hom in kavu, kar kvarno vpliva na zdravje. S 25.
do 28. letom reši nesrečneže tujčevega gorja neiz-
prosna jetika. Nimajo niti za potrebna oblačila in
zlasti v zimskem času trpe mnogo in dobivajo po
zaslugi tujcev razna neozdravljiva obolenja, kar
je vsekakor v škodo bolniške blagajne. Poleg vse-
ga tega pa delavstvo izrabljajo v nehygienskih pro-
storih čez dovoljeni 8-urni delovni čas.

Pri gospodih inozemcih pa je seveda vse dru-
gače, oblačijo se gosposko, jedo kakor baroni za
polno obloženimi mizami z dobrotami naše tako
zaničevane zemlje.

Najžalostnejše pa je, da se taki zastrupljeval-
ci našega naroda družijo s tako zvanimi naciona-
listi zgolj iz materialnih ozirov, nikoli pa ne iz čis-
tega idealizma.

Zato pozivamo še enkrat oblastva, da te ne-
potrebne tujce poženejo čez mejo. V nasprotnem
primeru bomo sami obračunali kar najradikalneje
z njimi, ker ne moremo prenašati več tolikega za-
sramovanja naše narodnosti in naše ljube države.

Vabimo... Kavarna »Narodni dom« je izdala
letak, ki naznanja, da se bo vršil od nedelje dalje
koncert damske kapele, kjer se bo igralo in pelo
v nemškem jeziku. V to kavarno vabi k obilni
udeležbi...

Jesenice

Slike z jeseniške ceste. Greš po cesti široki,
lepi jeseniški cesti. Čutiš, da diha iz nje trde
stopinje našega ubogega delavca-trpina, ki dan za
dnem meri pot v tovarno in nazaj domov. Slišiš
slaboten razgovor premrle in včasih lačne dece, ki
hiti v šolo. Oče in otrok, oba sinova rodne zemlje.

Mimo tebe pa novi obrazi, vsak mesec kaj no-
vega, vsak čas kaj nenadomestljivega. —

Kdo je? — No, novi inženjer, ali specialist,
ali nenadomestljivi specialni specialist itd. —
Tako pravijo naši delavci!

Pa od kje? — Ne vem, ali pristen Jugoslovani!

Pa kako? — Nemško? Dojč ercogen? — Da,
prijatelj! Ob jutranji zori se kar pojavijo; niti ne
veš, kje mu je rodna mati! Ali pijonir je, če ne
siguren, pa vsaj mlačen.

Pa kje so naši inženjerji, mojstri in specija-
listi? —

E, prijatelj, pravijo, da jih ni; pravijo, da mo-
ra biti tudi pri nas brezposelnost. In pravijo tudi:
sposobnost! In, prijatelj, na uho: V krvi mora
biti vsaj še sled sulfurajnskega duha, vsaj malo,
da smrdi. — Da, da, hail und hail — — naprej
zastava Slave! — Poglej v staro Celje in videl
boš potomca celjskih grofov.

Hrastnik

KUMANOVSKA PROSLAVA

V petek, 28. oktobra je proslavilo naše Sokolsko društvo skromno, a dovolj častno dvajseto obletnico velikih balkanskih dogodkov. V okusno in prazniku primerno okrašeni dvorani Sokolskega doma, se je zbralo članstvo in dokaj občinstva; navzoči so bili tudi zastopniki industrije (rudnika in kemične tovarne) ter odposlanca dolskega Sokola.

Po uvodnih besedah brata staroste Groznika je referiral o dogodkih, ki so se 24. X. 1912. izvršili v bitki pri Kumanovem, brat prosvetar Mahkota. Nato je odpel sokolski oktet »Arijansko morje« — lepo in fino. Sledila je deklamacija pesmi »Ranje« od Prilepa, ki jo je ljubko podala s. Pater nostrova in »Albanske gore«, ki jo je z zanosom deklamiral br. ing. Freyer. S. Jenkova pa je s primerno nežnostjo recitala pet pesmi iz Stritarjevega cikla »Raja«. Spored je zaključil oktet s pesmijo: »Slovenec, Srb, Hrvat«, ki jo je izvajal s potrebnim elanom, živahno in ostro. Skoro uro trajajočo proslavo je zaključil br. starosta z vzklikom kralju in Jugoslaviji.

Ves skromen program je zapustil kar najboljši utis in moralnemu uspehu je zabeležiti velik plus.

In kako je bilo pred dvajsetimi leti?

Hrastnik je dobro razumel pomen balkanske vojne in mnogi domačini, nacionalisti so pod okriljem »Balkanskega rdečega križa« zbirali »vinarje« ter jih žrtvovali prepotrebni srbskim borcev. Agilen zbiratelj in iniciator te akcije je bil učitelj g. Roš Miloš, ki je baš radi tega pretrpel marsikatero grenko od strani oblasti in od nenaklonjenih domačinov.

SOCIALNI ZLOČINI

Hvaležno nalogo čeprav težko si je izbral »Pohod« v nameri, da brezobzirno razgali gospodarske in socialne zločine, katerih je polna naša lepa Jugoslavija.

Ne mine skoraj dan, da ne bi v naši sajasti kotlini zajechalo v obupu srce odpuščenega delavca trpina. Enkrat ustavi delo steklarna, drugič odpušča kemična, tretjič TPD. Dočim so redukcije pri prvih dveh malenkostne, je zadeva pri TPD popolnoma drugačna.

Ze je bila enkrat pri rudniku letos izobešana črna lista nesrečnežev, ki so bili vrženi na cesto. Dvignil se je teptani delavec za svoje pravice, ze je moralo enkrat orožništvo miriti lačne in obupane delavce. Na razne intervencije in prošnje se je pomladanska redukcija nekoliko omilila in so ostali brez dela samo večji del oni, ki imajo domove, svoj skromen pogoj za obstanek. Na ta način je bila vsaj deloma popravljena krivica. Toda gospodje v Ljubljani, ki predstavljajo one tuje krvose, so bili mnenja, da se je izvršila redukcija preveč socialno. In da ne bi bila vsled te »socialnosti« prizadeta njihova nikdar polna bisaga, so sklenili, naj se odpusti in sicer takoj s t.o. tekom enega leta pa še nadaljnjih sto — čujte in strmite — izmogo-ganih družinskih očetov — neporočenega ni nikogar vmes. Odpusti naj se dvesto ljudi, od katerih ima že večina po 20 let službe, in mu radi tega ne bo treba dajati pokojnine, premoga bo manj porabljenega, ker sami ga ne potrebujejo toliko, plače samcem so manjše, ker nimajo doklad za otroke — in sveži so, polni krvi, katere se hoče tujemu kapitalu, da jo pretvarja v zlato.

Na cesto bo vrženih 200 družinskih očetov, 200 izmoggancev z otroci in ženami, dvesto ljudi, ki so polnih dvajset let garali za črno skorjico kruha, da so polnili in večali račune lastnih in tujih delničarjev, upravnih svetnikov, centralnih ravnateljev in pa tresore bank, katere vse se nahajajo izven meja naše domovine, od katerih so nam vse enako naklonjene dokler imamo še kaj črnega dijamanta in ostalih rud ter svežih delavnih moči. Dvesto očetov bo brez dela, dvesto sre bo polnih obupa in sovraštva, štiristo iznemoglih pesti bo skrčenih. Proti komu? Proti domovini, proti kapitalu. Dvesto mater se bo moralo skrivati svoji deci, katero so rodile, ker ji ne bodo mogle nuditi koščka ovsnega kruha. Komu v korist, komu na škodo? Sicer je pri redukciji obljubljeno, da bo namesto izgaranega očeta sprejet njegov sin. Iz tega se vidi, da redukcija ni potrebna, ker se bo vzelo nanovo dvesto svežih moči. Očetje so izsesani, v njih ni več krvi, ni več moči, vso so že prodali. Zato jih ne rabijo več, sprejeli bodo njih otroke, njih sinove, ki bodo več producirali in manj zaslužili.

Ali sme država mirno gledati tako zločinsko početje, ali sme pustiti, da nam tuje v lastni državi ustvarjajo nerazpoloženje in srd proti državi.

Sveži polni moči so ponudili svoje moči tujcu, delali so in garali, plačevali v bratovske skladišnice za starost, danes po 20 letih dela je vrženih na cesto dvesto skeletov.

Ali še nismo prelili dovolj krvi za druge, ali ni že dovolj naše dece poginilo od lakote, ali ni že dovolj naših mater obupalo nad življenjem? Ali nismo darovali dovolj za povzdigo zapada?

Gospodje poslanci, senatorji, ne dopustite take moritve, slovensko časopisje dvigni svoj glas, ljudstvo, strni se v enotno fronto teh nesrečnežev, teh žrtev tujega kapitala!

Ne bodimo mlčni. Saj kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi poti.

Ne pustimo, da pogine dvesto očetov z ženami in otroci, — saj so tudi oni vsi naše gore list — v korist nekaterih denarnih mogotcev, katerim je domovina zlato in kupljena kri delovnega ljudstva. Če si hočemo ohraniti delavca, da bo zvest sin domovine, pomagajmo mu v borbi proti lastnim in tujim iskoriščevalcem.

Dvanajsta ura je, dvesto očetov okostnjakov, dvesto mater in brezštevilno krčelo nedolžnih otrok prosi in zahteva, da se mu da za njegovo delo skorjico črnega kruha. Proč z brezdomovinskimi krvosesi, vsi za pravice trpečega jugoslovanskega ljudstva!

DIE WACHT AM RHEIN

Z ozirom na članek pod: Hrastnik — »Die Wacht am Rhein« v rubriki: Z obhodov štev. 7. leto 1., na strani 7. našega lista z dne 22. oktobra 1932. nas naproša gdč. Frida Kvartič, Hrastnik, za sledeči popravek:

»Ni res, da kažem ali izpovedujem ob vsaki priliki svoje nemško misljenje. Res pa je, da sem zavedna Slovenka in nikakor nisem nemška tarka. Tudi ni res, da sem dala v neki tukajšnji gostilni za 25 vrčkov pive gospodom sodrugom internacionalcem, da so skupaj zapeli imenovano nemško himno, namreč »Die Wacht am Rhein«, temveč je res, da nisem plačala nikomur niti za 1 vrček pive in nisimo peli nemške himne, ampak le slovenske in nemško narodne pesmi. Ni res, da bi bila zakrivila kako izzivanje, marveč sem popolnoma mirna ženska, ki želi z vsem svetom živeti v miru. Zlasti se nisem nikdar brigala za politiko.«

Frida Kvartič.

Zagorje

Pri rudniku je bilo na separaciji dne 15. okt. 1932. reduciranih 20 družinskih očetov, ki imajo po 10, 14, 18 in nekateri tudi do 27 službenih let. Do sedaj smo bili vajeni, da je T. P. D. reducirala ali kmetijske oziroma tudi rudarske sinove in bajtarje. Izgledalo je, da je bilo le še nekaj obzirnosti. Nepričakovana redukcija družinskih očetov, ki se je izvršila tik pred zimo, ko je vendar glavna sezija premoga tu, je porazno delovala na prizadete, kakor na vse ostalo občinstvo. Tako brez.bizirnega ukrepa s strani družbe ni nihče pričakoval. S to novo metodo, da so pričeli odpuščati poročene družinske očete, obdržali pa mlade neporočene moči, ki jih bo po tej metodi zadel, če se bodo svobodno družili, ista usoda, bo imela družba z inozemskim kapitalom velik dobiček, kajti neporočenim odpade deputat premoga, ki je sicer minimalen, dalje stanovanje, ter za mlajše moči tudi nižje socialne dajatve. Vse to naj gre na račun našega jugoslovanskega rudarja. Kulturni škandal pa tiči v tem, da se vse to vrši pred očmi oblastev, ki so v to poklicane, da ščitijo našega človeka. Pribijemo, da se je naš rudar polnoštevilno odzval na volišču za državni zbor, ko ga je poklicala država in tako dokazal, da hoče to državo, od katere pa sedaj zahteva samo to, da se ga pusti pri delu, in še pri jako trdem delu, ter se ga ne meče pred njenimi očmi po dolgih letih napornega dela vsega izmogganega na cesto. Pokojnine nima pričakovati, kajti težko je dokazati pri zdravniških pregledih, da je 70% delanežmožen. Tudi pokojninska blagajna postaja vedno bolj prazna, ker je vedno manj dohodkov.

Na drugi strani pa gori in tli ogromno nakopičenega premoga, ki ga vsled previsoke cene naša industrija ne more kupovati, ter ga mora kriti iz drugih manjših rudnikov, ki je primerno cenejši. Pretirano visoko ceno pa ne povzroča skromni zaslužek rudarja, pač pa prekomerno previsoke plače gospodov na višjih mestih.

Ogromno nakopičeni premog v Zagorju tli in gori, ki ga pa od časa do časa gasi mimo tekoči potok Medija — tli in gori pa tudi v duši obupnega rudarja, ki ga podžigajo še solze njegove bedne družine.

Merodajne faktorje opozarjamo, da je dvanajsta ura že odbila, bati se je, da bo udarila 13ta...

Sevnica ob Savi

»Kumanovska nedelja« v Sevnici. Lepo jesensko jutro se je rodilo in obetalo tudi krasen dan. Občani, večinoma kmetje iz okolice, so prihajali na trg k prvi službi božji. — Po končani maši čita občinski redar razglase županstva, med temi tudi razglas, da se vrši v Sokolskem domu ob 11. uri depoldne predavanje v proslavo 20 letnice kumanovske bitke. Vstop vsakomur prost.

Ljudje se razkropijo po trgu, zavijejo v gostilne, kjer dube z golažem in vinom svoj telesni blagor. Kmetjski fantje postavajo po trgu. Občinski odbor se zbira ob pol 9. uri k seji. Edino gosp. župan Krulj se spomni kumanovske obletnice in v svojem nagovoru pomeni pomen balkanske vojne in kumanovske zmage ter nato otvori svečano sejo. — Okoli 10. ure se prikaže v trgu le dve zastavi in sicer na občinski hiši in na hiši g. Karla Cimperška. Drugod ni bilo odziva. — Kdo se bo pa trudil »gor na dile« za tako »malenkost«. Uro kasneje se nabere precej dece pred Sokolskim domom, da obišče mladinsko knjižnico in sliši predavanje o Kumanovem, a članstva in ostalih je bilo le okoli 20. — Da, žalostno, a resnično. — Saj ima Sokolsko društvo 184 pripadnikov. A kje ste, bratje in sestre? Sokolska dolžnost še ni izvršena s petdinarsko mesečno članarino. Enake pravice, enake dolžnosti. — Kje je ona »inteligenca«, »cvet naroda«, kje so prosvetni delavci? Povejmo si resnico v obraz in recimo »mea culpa«. — Le delo za lasten žolodec in lasten žep še ni delo za narod in domovino, še ni kulturno delo. Ravno v tej krizi nam je treba več delavnosti v dosego naše gospodarske svobode.

Samo zabavljanje, kvartanje in »pokušanje« mošta tu in onstran Save še ne bo rodilo uspehov. Živimo v dobi resnega dela, kjer ni časa za zabavo in veseljačenje.

Torej proč s filistrstvom, proč z mlčnostjo, proč s starim strankarstvom.

Očistimo lastne takozvane »narodno napredne« vrste. Z delom dajmo vzgled in pritegnimo še druge, a vsi, prav vsi.

Sokolsko delo in delo za narod zahtevata idealnih borcev, ki bodo žrtvovali sebe in svoj lasten »jaz« skupnosti, predvsem onim, ki so vzgoje, prosvete in pomoči potrebni. Tu se odpira široko polje udejstvovanja za našo inteligenčno starino in mladino.

Čas hiti, torej k delu, da ne bo prepozno.

Ali je to pravi šport? Bil sem v nedeljo 9. t. m. na igrišču S. K. »Save« v Sevnici. Vršila se je tekma med SK »Olimpom« iz Celja in SK »Sloga« iz Radne. Da pojasnim; člani SK »Sloga« so namreč pripadniki salezijanskega zavoda na Radni pri Sevnici. Prav čedne drese imajo ti nadebudni nogometaši. Ali vsakdo, ki keličkaj pozna naše nekdanje plemenske zastave in sedanjo državno trobojnico je lahko uvidel, kako tvorijo te bele majice, modre hlače in rdeče nogavice harve nekdanje plemenske slovenske zastave.

Imajo pa ti športniki tudi svoje mladinsko (otroško) moštvo, ki je igralo isti dan tekmo s sevnickimi šolarji. Po končani tekmi pa so v slovo pozdravili ti mladi »Slogaši« svoje tekmece s klicem »Živjo, živjo, živjo!« — Najbrže voditelji SK »Sloga« pozdrav Zdravo! ni več »moderen« in hčejo uvesti neko posebnost, dasiravno je pozdrav »Zdravo!« predpisan od Jugoslov. nogometne zveze.

Čudno, čudno, ti dresi, ti pozdravi! Ali ni to zavajanje mladine v stare plemensko strankarske strasti? Ali ni to zloraba športa?

Močno dvomim, če vzgajajo voditelji SK »Sloga« našo mladino v složenem duhu jugoslovanstva. Bilo bi umestno, da se oblasti malo pobrigajo za zadevo.

**NACIONALISTI-GOSPODARSTVENIKI,
V POTREBI ZAPOSLOTITVE
POSLUŽUJTE SE BREZPLAČNE
DELAJSKE POSREDOVALNICE
NARODNE ODBRANE V LJUBLJANI!**

Sv. Ilj pri Mariboru

Sem tu gori od leta 1916., od tedaj, ko so Italijani zasedli Gorico. A moram reči, da sem se tedaj kot nacionalist lažje in uspešneje udeleževal kot danes. Tako je danes v Mariboru, v Ptuj, v Celju in v vseh štajerskih trgih. Ob prevratu sem tukaj nastopal in prirejal zborovanja v vseh fah pod naslovom »Kmetijske družbe«, za katero sem prevedel vse podružnice od centrale v Gracu pod Ljubljano.

Nemci in nemčurji so me spoštovali in so se me bali, kajti tedaj smo bili mi gospodarji. Pod tem načelom sem tudi nastopal. Kdor noče upoštevati in spoštovati dejstva, ki je nastalo po prevratu, se nas mora bati. Uspel sem tedaj, da se Nemci izse- lijo pod pogojem, da se jim plača za zemljo toliko, kolikor so dali. Tedanji tukajšnji župan, narodnjak, ki še danes govori v družini samo nemško, se je za iste zavzel. Podpisal jim je vlogo na narodno vlado, da se bodo asimilirali. In tako so oni ostali tu. Kako so se asimilirali, vidimo še danes iz njihove arogantnosti.

To je bil prvi korak v pomoč Nemcem, da so se znašli od prvega strahu, ko so uvideli poraz Nemštva. Radi tega čina je tega župana bivša SLS napadla v svojih listih in ga odstavila, čeravno je bil njihov ugleden pristaša. Lansko leto pa je dobil celo odliko za narodno delo ob meji, kar ni nikako čudo, saj ima stalno v gosteh vodilne kroge vseh mariborskih oblastev.

Ko je nastalo strankarstvo, je vodilna narodna stranka SLS radi glasov vse tolerirala. Zato se je neovirano razbohotilo nemštvo in nemčurstvo. Za mene je bilo glavno vprašanje, kdo dobiva koncesije za gostilniško in trgovinsko obrt, kajti tu so središča, kjer se zbira ljudstvo in kamor se steka ves denar. Čeravno sem bil tudi strankar (kmetijec), je bil za mene najprej narod in država in šele potem stranka. Javno sem opozarjal oblasti in jih opominjal, komu se daje predvsem nove koncesije in za revizijo starih. Poudarjal sem, da ni dovolj, če je kdo samo jugoslovanski državljani, temveč da obrtnik mora to biti tudi po duhu.

Kot poslanec sem napravil indeks ter ga poslal v Ljubljano s pritožbo čez glavarstvo in druga oblastva v Mariboru zaradi obrti, nemčurjskega učiteljstva in orožništva. Za orožništvo in učiteljstvo sem dosegel neke premestitve. Glede obrti pa nič, ker so za vsakim preganjanjem nemčurjem in denarnim mogotcem prosilcem stali najodličnejši »nacionalisti« in mariborski advokati. To je še danes. Zaradi političnega uradništva je prišel v Maribor sam namestnik. Okrajni glavar (star nemčur in avstrofil) je namestniku priredil v vladni palači kraljevski sprejem in se mu poklonil s špallirjem celokupnega uradništva. Uspeh je bil ta, da sem jaz dobil ukor, da želim uradništvo in da moje navedbe ne odgovarjajo resnici.

Na Pesnici je tedaj dobil restavracijo Nemec, ki je še danes avstrijski državljani. Tedaj se je izjavil, da ne bodo njegovi otroci služili vojske v Jugoslaviji. Še danes je tak kakor je bil. Ne govori niti besede našega jezika. Kljub temu pa je velugledna osebnost pri vseh oblastih. Prav pogosto prireja izlete v svoje vinograde z odličnimi gosti, šefi naših oblastev.

Lahko bi vam postregel z gradivom za cele knjige o gnolobi današnjih razmer in o mukah pravih nacionalistov. Ponovno opozarjam, da niso pravi nacionalisti tisti, ki nosijo to ime in ki dobivajo za to častne nagrade. Neki drugi, posod imenovani nacionalisti, ki je kot tak zapisan tudi v Beogradu, nosi nezaslužno veliko čast. Mož je res veliko delal, toda uspeha ni nikjer, ker ni energije, temveč samo cincanje in večna rezerviranost, češ Bog ve, kaj še vse pride, ne zamerim se nikomur. Radi tega ni pridobil niti ene nemčurske družine, čeravno je že 10 let njihov stalni gost. Nikomur še ni rekel, zakaj imaš samo nemške častopise, naroči vsaj enega slovenskega.

Neki tretji odlični nacionalist, kot tak tudi dobro zapisan v Beogradu, hodi te dni okoli slabo stoječih posestnikov z vabilom, naj prodajo svoja posestva. Nudi jim prekovredne vsote in pravi, da kupuje za sebe. Nekje pa je povedal, da kupuje za Nemce z Dunaja. Sklepamo, da za ponemčevanje predvojno organizacijo. Tudi mene je vprašal, če prodam. Postavil sem mu ceno dvakrat toliko, kakor je posestvo vredno. Obljubil mi je vse brez pogajanja.

Ljudje so v strahu, ker jih preganjajo advokati kot zastopniki naših posojilnic ter prihajajo k meni, kaj naj store. Tolažim jih, naj počakajo k izida zakona o zaščiti kmetov, da bodo potem posestva rešena. So stvari za tisoč in eno noč. —

Med tem ko pišem, pride k meni neki kmet, Slovenec, njegova žena je Nemka, toda otroci so v slovenskih šolah. Pravi, ravno imam priliko dati posestvo Nemcem. Obljubili so mi takoj, kar sem zahteval. Cenil sem visoko. 25.000 šilingov so mi hoteli takoj izplačati na roko in naj gremo takoj k notarju. Pravi še, če to stori, bo takoj rešen vseh skrbi. Tolažim ga, naj malo potrpi, ker izide kmalu zakon in posestvo bo rešeno. Predloži mi nemško pismo advokata, ki je bil še pred pol leta župan Maribora. Sedaj pa sodite in nacionalizirajte, če morete.

Kamnik

Kamniški nacionalisti smo z veseljem pozdravili naš list »Pohod«, ki ga bomo vsepovsod pirali tako, kakor zasluži. Nacionalisti, zahtevajte v vseh lokalih, kamor zahajate, da so naročeni na »Pohod«, obenem pa tudi sami agitirajte za list, ki je bil že dolgo časa potreben.

— Kam prideš s slovenskim jezikom? Kam? To je razlagal neki ugledni Kamničan, ki ga danes še ne imenujemo z imenom, takole: »S slovenskim jezikom prideš do Jesenic in Trbovelj, dalj pa prav gotovo ne...« Ta gospod, ki uživa med gotovim delom meščanstva velike simpatije, bodisi zaradi njegovih potovanj po Franciji, Nemčiji, Avstriji, Grčiji, bodisi zaradi znanih »nočnih soarej«, nikakor ne more pozabiti, da so časi, ko so k njemu zahajali črno-žolti oficirji — za vedno minuli. Gibanju omenjenega gospoda bomo posvečali posebno pažnjo. Svetujemo pa mu, naj si le enkrat ogleda kraje izven Jesenic in Trbovelj, pa bo videl, da se s slovenskim jezikom pride prav daleč... dalje celo kot si on misli z njegovimi skisanimi možgani. — Drugič pa več!

Žiri

Kumanovska proslava. V soboto 22. t. m. je naše Sokolsko društvo proslavilo 20 letnico Kumanovske bitke. Po lepem uvodnem govoru našega učitelja br. Hribernika sta očrta br. Justin in Gabrovec s prav nazornim predavanjem razvoj in potek kumanovske bitke.

V duhu smo sodelovali z našimi junaki, v duhu smo bili z njimi, ki so žrtvovali za nas svojo kri.

Z žalostjo pa sem opazil, da triperesna detelja v obliki učiteljic ni smatrala za potrebno, da bi se kot vzgojiteljica naroda in od države plačana moč blagovolila udeležiti predavanja, katero mislim, da se tiče tudi državljanov, ki jim država nudi vsakdanji kruh.

Kdor ne dela, naj ne je. Na stotine idealnih delavnih moči čaka na službo. Vi pa se norčujete iz kruha. Ali Vas ni sram?

Morda bi se našla kje kaka kosa, ki bi blagovolila triperesno deteljico pokositi, ali pa vsaj presaditi v južne kraje, kjer ji bo klima morda bolj primerna.

Ne oskrunajte narodnih svetinj! Ko sem se pred dnevi mudil po opravkih v Žiri, sem stopil v gostilno. Namah mi je stopil pred oči okvir s sledečo vsebino:

Otipavanje jestvin prepovedano.

Pse voditi v lokal zabranjeno.

Pljuvati na tla zabranjeno.

Tik pod temi napisi, v istem okviru prosim, pa stoje slike prestolonaslednika Petra, pok. dr. Zerjava, mučenika Gortana in da bo narodni čut še bolj žaljen slika neke dunajske kabaretne plešalke.

Opozarjamo lastnika gostilne naj nemudoma popravi svoj greh.

Celje

Kulturna propaganda. Neki ljubljanski dnevnik je prinesel tole novico, ki je zelo značilna za našo narodno zavednost: »Nemški pesnik Jožef Ponten v Celju. Kakor poroča celjska »Deutsche Zeitung«, priredi še v tem mesecu znameniti nemški pesnik Jožef Ponten večer, kjer bo čital svoja dela. Iz istega vira posnemamo, da piše sedaj omenjeni pisatelj nov roman v treh delih z naslovom: »Volk auf dem Wege. Roman der deutschen Unruhe«.

Ako g. poročevalec iz Celja nima za slovenski dnevnik kaj boljšega, mu svetujemo, naj še o takih stvareh molči, da se nam Nemci ne bodo smejali. Potem pa vidimo, kako so Nemci občestni in, da dobro poznajo našo sijajno zavednost, ker sicer si ne bi upali prirejati take večere, ki so vsakokrat nova germanska zmaga.

Koroške novice

—k Lepe besede. Vsako leto priredi dne 10. oktobra koroški Hajmatbund — naslednik tistega Hajmatdinsti, ki je vodil za časa plebiscita nemško propagando v slovenskem ozemlju — spominsko slavnost. Trde so bile besede, ki so jih do sedaj govorili zastopniki te korporacije, krivične napram našim bratom onkraj meje, hude za ves slovenski in jugoslovanski narod. Omenimo samo obletnico plebiscita leta 1930., ko so nastopale celovške »frajle« in dame v zilskih in rožanskih narodnih nošah, ko so zastopniki Mežiške doline nosili v sprevodu črno zastavo in ko se je slovesno zatrjevalo, da bo tudi tej neodrešeni nemški zemlji zasijalo nekoč sonce svobode.

Pri letošnji slavnosti pa je predsednik Hajmatbunda, pisatelj in profesor celovškega učiteljskega, Jožef Perkonig, izjavil dobesedno: »Mi smo enkrat obljubili slovenskemu bratu v deželi mir in dobrohotno uvidevanje, mi se proti tej obljubi vedoma nikdar nismo pregrešili. Dvanajst let predstavlja v življenju ene dežele kratko dobo, dvajset let zadostuje komaj, da se pomirijo sovražna si srca in dvanajst let je ravno pravi čas za prvi razgovor. Slabo se ustreže želji po sporazumu s slovenskim bratom in njegovim zahtevam, če pravice, ki jih on že davno uživa, taji pred svetom samo zaradi tega, da nas pokaže v krivični luči... Mi pripoznamo sveto pravico človeka na jezik, kulturo in narodnost, kakor jo tudi mi zahtevamo za naše manjšine v tujih državah; mi vemo in hočemo, da zadostuje dobra volja za prve početke, toda za državno obliko naše dežele pa ne obstoja drugih zgodovinskih pravic, kot je ta, ki jo je 10. oktober 1920, za večne čase nanovo potrdil, ne pa mogoče na novo ustvaril. Ob tej uri prisegamo: Bolest, solze in kri ne smejo biti zastoj prelite.«

Nekoliko drugače zvenijo te besede iz ust krogov, ki so do danes imeli za slovenskega brata v deželi samo srd, sovraštvo in pogin. Toda koliko je verjeti lepo doneči frazi o pravici do jezika, narodnosti in kulture, ko se na drugi strani poteguje ne samo politična in državna meja, temveč tudi kulturna in narodnostna meja na Karavankah! Čez eno leto predseduje Perkonig tisti organizaciji, ki tvori vrhovno oblast v slovenski Koroški, koje namen je, v najkrajšem času zatreti slovenski živelj v deželi in ki se poslužuje za ta namen vseh mogočih sredstev. Tako je po plebiscitu organizirala bande, ki so s silo preprečile vsako slovensko prireditel, pregnala je vso slovensko inteligenco iz dežele in skrbi za to, da tudi naraščajoča slovenska inteligenca ne pride do kruha. To društvo izdaja že leta deloma v slovenščini deloma v nemščini pisan list »Koroška Domovina«, ki blati vse, kar je slovenskega v deželi in izven dežele in ki je pač vreden naslednik bivšega celjskega lista »Štajerc«. To društvo je pošiljalo agente v Nemčijo, da zbere brezposelno inteligenco in skrahirane eksistence ter jih naseli med Slovenci. Niso se sramovali grde laži, da Jugoslovani nakupujejo nemško zemljo in tako ogrožajo južno nemško mejo. Gospodje okrog Hajmatbunda pač ne občutijo, da so napravili slovenskemu bratu v deželi velikansko krivico, ko so pregnali njegovo inteligenco, ko so skrbeli zato, da do danes za čez štiri tisoč slovenskih otrok ni niti enega slovenskega učitelja, ni ene slovenske šole, ko so delili Slovence v vindišarje in čuše, ko so ukradli čez sto posesev slovenske zemlje in jo dali nemškim valpeštom, da nastavlja krško škofijstvo na njih pristisk nemške duhovnike v slovenskih župnijah, da tako odvzamejo slovenskemu prebivalstvu zadnjo zaslonbo in preženejo slovensko besedo iz njene zadnjega zavetišča.

Perkonig bo moral napraviti red najprej v svojih lastnih vrstah, pregnati ozkosrčnost in kratkovidnost drugih vodilnih faktorjev v deželi, razbliniti umetno propagirani strah pred jugoslovansko invazijo v deželo, predvsem pa popolnoma opustiti zlorabo nezavednega dela slovenskega prebivalstva za nemir v deželi. O rešitvi manjšinskega vprašanja na Koroškem pa bomo mogli govoriti šele potem, ko bodo Nemci prišli do zavesti, da je na Koroškem vladala krivica že desetletja pred plebiscitom in ko bo velja za Koroške Slovence isti pojm o jeziku, narodnosti in kulturi kot velja za Nemce v naši državi. Ako pa se to ne bo izvršilo v doglednem času, se bo poživila kri, ki so jo prelili različni Kranjci, Maliči, Malgaji, Razlagi za rešitev zibelke slovenstva in ta kri bo vpila po maščevanju in osveti. (šec.)

Akademski „Pohod“

PROGLAS!

Ce hodim po Univerzi se mi naenkrat zazdi, da sem v narodnozgodovinskem muzeju. Dragi kolega, vem da izprašuješ zakaj? Takoj Ti povem.

Na hodniku v prvem nadstropju sem opazil pri dekanatu tehn. fak. sredi kaj zanimive bratovščine društvenih desk naše slavnoznane »Akademske zveze« kraljevati kot simbol polmesec s tremi zvezdami!, poleg njega pa poziv sledeče vsebine:

Slovenski akademiki!

Ob vstopu na našo univerzo pozivamo v svojo sredo vse tiste, ki se danes zavedajo svojega zgodovinskega poslanstva (podčrtano in od nekoga pripisan vprašaj) in dolžnosti do svojega trpečega naroda.

Svojega programa ne bomo podrobno razvijali, ker je že dovolj znan. Naš narodnostni program je: brezkompromisno slovenstvo, združenje in osvoboditev vseh delov našega od evropskega imperializma tlačnega naroda.

V socialnem oziru smo za: nov pravičen družabni red, ki bo omogočil vsem človeka vredno življenje in prospeh materialne kakor duhovne kulture.

V svoje vrste pa vabimo samo požrtvovalne, disciplinirane in neustrašene borce, ki se ne plašijo dela in žrtve.

Zavedamo se, da so le odločnost, pogum in pripravljenost na žrtve predpogoj naše zmage.

Podrobna pojasnila o vpisu v J. a. k. d. Danico, Zarja in k. s. a. k. Borbo dobite vsak dan v društvenih lokalih v Akademskem domu, Miklošičeva cesta 5.

Ko sem stvar prečital sem mislil, da so se gospe najbrže zmotili in obesili proglas, čigar vsebina kaže, da je še iz preteklega stoletja, ali pa da so zgubili svoj program pa hitro tekli gledat v stare arhive, kaj bi se dalo s pridom servirati »neorientiranim, odločnim in pogumnim« novincem kot svoj društveni in za »Slovenca« edinozveličavni program.

Ker me take in podobne stvari zanimajo, sem šel po pojasnila. Pa sem zvedel, da je ta program novopečen, kljub tistemu »J.« v naslovu 2 omenjenih društev, ki jim dela najbrže sramoto, da so ga tako pozabili, da je seveda tudi »moderen« in da če sem zaveden »Slovenoborec« moram, zavedajoč se svojega »zgodovinskega poslanstva« vstopiti v njih vrste, ker s tem pomagam združevati in osvoboditi naš narod, ki ga »tlači evropski imperializem«, in še mnogo levega...

Govorili so in govorili, pa v mojo bučo ni hotelo prav nič teh zlatih nauk, no, toliko so mi pa le zbistrili pojme, da takih le »Muhoborcev« kot sem jih po vsem krstil, ne more niti najbolj ne-spameten človek razumeti kaj hočejo, da o kakem »zgodovinskem poslanstvu« niti ne govorim.

Škoda, da ni več Milčinskega, ta je menda nekoč pisal nekaj o »Muhoborcih«, morda bi bil tudi to pot tako velikodušen, da bi tej ubogi kongregaciji na ladji brez vesel in jader poklonil malo črnila — pa tudi dvomim.

Dragi — »Bruc«, upanje naše, ti, ki si še pogumen, odločen in pripravljen na žrtve, skratka — idealist, bodi vsaj Ti tako dober in pojdi v to »Muhoborsko bratovščino«, da boš nekoč lahko s ponosom dejal, da si bil tudi ti poleg, ko so »Muhoborci« reševali probleme, ki so jih drugi že davno rešili, z izjemo seveda nekega J. A. D. »Tri« glava, ki so se mu menda tudi zlomila vesla in raztrgala jadra, na tej nevarni vožnji skozi »Jugo« slovenske čerie.

Sokolska ideja vseslovanstva

Sokolska ideja je najpozitivnejša in najkonstruktivnejša ideja slovanske rase. Sokolstvo je najvrednejši dar češkoslovaškega naroda Slovanstvu in Človeštvu.

Vse borbe bratskega češkoslovaškega naroda od Bele Gore do Zborova so bile prežete z nenadkriljivo težnjo za duhovno in telesno svobodo, a pravi izraz je našla ta težnja šele v ideji sokolski. V Sokolstvu je izražena vsa bitnost in smisel življenja češkoslovaškega naroda od Husovih časov do Masarykovih revolucionarnih činov, sokolstvo ga je prerodilo in mu dalo svobodo, s tem pa je pokazal tudi pot k prepovedu in svobodi vsega slovanskega sveta, ki, dokler Slovanstvo ne bo šlo po isti poti, slovanska rasa ne bo imela v svetu onega pomena, ki ji pripada po številu, razsežnosti in njenih specifičnih osebnostih.

Da bi bila predvojna ruska emigracija, mesto da je sledila germanskim vrelom zgodovinskega materializma, prišla v večno žarišče vseslovanske misli, zlato Prago, da se pri tem slovanskem viru napije sokolskega idealizma, in da je ta emigracija, vrnivša se domov, začela pokret reorganizacije ruske družbe in države na bazi sokolske ideje, ne bi danes bratov Rusov tlačila pest, dišeča po židovskem mazilu in stvari bi za Slovanstvo stale povsem drugače.

Velika ruska država ne bi bila tako tragično končala, ne bi bilo treba tisočev žrtve, Rusija bi bila revolucijo tipa Tyrš-Masarykovega preživela, dočim je bil tip Ljeningov zanj smrtn. S to nepravilno orientacijo predvojne ruske emigracije smo Slovani izgubili svojega največjega zastopnika in s tem tudi silo, ki bi stala na čelu Slovanstva in vse evropske in svetovne politike.

Da smo mi tu spodaj na Slovanskem Jugu pravilno pojmovali veliko sokolsko idejo, ne bi bilo prišlo do bratomornih srbsko-bolgarskih bojev, do albanske katastrofe in ne bi zaman izginili sto tisoč Jugoslovancev v borbi proti Slovanom in ne bi danes preko pol milijona jugoslovanskih sužnjev ječalo prikovanih na laških galerah.

V svetovni zgodovini Slovanstvo tako dolgo ne bo igralo vloge, ki mu pripada, niti izvršilo naloge, ki mu je namenjena, dokler se ne bo prerodilo na osnovi sokolske ideje, ki je izrekla eksistencijski smisel slovanske rase in ljudski zajednici in ki je pokazala pot v afirmaciji Slovanstva pred svetom.

Dokler ne bo vse Slovanstvo duhovno in organizatorno ujedinjeno v enem edinstvenem vseslovanskem Sokolu, obsegajočem vse slovanske zemlje širom sveta, vse dotlej ne bo na Evropa ne svet priznala Slovan kot enega vodečih faktorjev političnega in kulturnega življenja vsega človeštva.

Slovani se še danes povsem ne zavedamo, da smo ogromna sila in da bi ujedinjeni postali ne nadmočni. To zavest nam more dati le vseslovanska sokolska misel, samo Sokolstvo nas more organizirati v edinstveno slovansko fizično in duhovno fronto. Osnovna naloga Sokolstva je v tem, da zbere in disciplinira vse Slovane in da izraz ogromnim materialnim in duhovnim bogastvom, ki se krijejo v slovanski rasi.

V Sokolstvu je rešitev Slovanov od nevarnosti ponavljanja tragične prošlosti, da se zopet in zopet žrtvujejo za tuje interese in tuje ideje. Po Sokolstvu zamorejo Slovani doprinesti svoj delež obči moralni in kulturni preosnovi Evrope in sveta: sokolska ideja edina more narediti iz slovanske mase zavedno edinstveno celoto, ki bo pripravljena pričakovati vse nevarnosti neizvestne bodočnosti. Rdeče srajce slovanskih Sokolov so simboli svetle bodočnosti, nasproti antislovanskim črnim in podobnim srajcem, simbolom črne prošlosti.

Vsi zavedni Jugoslovani pod sokolske prapore! Po Sokolstvu do Vseslovanstva!

Dixi.

Film naše zemlje

DENUNCIJANTI.

To besedo čujemo zadnje čase prav pogosto med gotovim delom slovenske inteligence. Ta izraz ne pomeni nič dobrega, a še manj levega. Denuncijanti — ovaduh! Pomislite — strašno!

Toda stvar je taka, da so ljudje, ki imajo to besedo najpogostejše na jeziku, isto posplošili ter jo tolmačijo in dosledno rabijo v tem smislu, kakor da bi bil to tudi vsak lojalni, iskren Jugoslovani, ki ne mara tiho in mirno stati ob strani medtem, ko oni v svojem koristolovstvu, v svoji zaslepljenosti ali hudobiji brezobzirno pljuvajo na vse, kar je tem »denuncijantom« svetega.

Tisti, ki se jih tiče, naj vedo, da bomo — denuncijanti v tem smislu — branili svojo, skozi veskeve toli zaželjeno, z neizmernimi krvavimi in materialnimi žrtvami pridobljeno domovino — svojo svobodo! Branili jo bomo pred premišljenim, pa tudi nepremišljenim nestruktivnim delom vsakogar! Branili jo bomo z vsemi sredstvi! Za vsako ceno!!

DOMAČI FILM

Uvodnik v predzadnji številki »Pohoda«, ki med drugim načinja vprašanje naše domače filmske produkcije, je popolnoma umesten. Čudimo se našim vrlim pridobitnikom, ki na vseh straneh poskušajo srečo, na to idejo pa ne pride nihče, da bi bilo podjetje filmske produkcije tudi zelo rentabilno. Toda ne filmanje publik operet in donkišotnih skrupal, kakor nam jih nudijo in vsiljujejo tuje in židovske filmske fabrike, ne, tega blaga imamo že davno preveč. Mi imamo dovolj zgodovine, burne in tragične,

in pa romanov, in iz teh originalov črpamo lahko sijajna filmska dela. Ni se še našel režiser, ki bi se lotil te naše prošlosti, češ, kaj briga kulturni in moderni svet ta naša klaverna in suženjska preteklost. Res, tuji filmski režiserji nam pač ne bodo fabricirali tekstov za naš film; pomagali si bomo sami. Na primer za film, ki bi prikazal nekatere naše kmetske punte in boje, sem se posvetoval z nekaterimi našimi amaterji, in smo preračunali, da bi stal okrog 130.000 Din, 2 uri dolg, snemanje na izvornih tleh. Seveda bi bil to nemil film, toda to bi bil šele začetek. Volja je tu, snovi dovolj, le kje dobiti denar? Tudi denarja je dovolj. Pri nas rastejo nebotičniki, hotelski kolosi, uspevajo cirkusi in filmski šund, v ničemer nočemo zaostajati za Nemci in Francozi. Le samozavesti nimamo, ne spoštovanja do samega sebe. Suženjska nprav je v nas, ta žalostna naša istina.

Pisatelj.

IZPRED SODIŠČA.

Pretekli teden se je vršila zelo čudna in zanimiva razprava pred sodnikom poedincem deželnega sodišča v Ljubljani. Dr. Vuk Kliment, nekdanji Wolfgang von Kliment toži nekega uradnika Ljubljanske kreditne banke zaradi razžaljenja časti. Svoječasno je študiral dr. Kliment konzularno akademijo na Dunaju. Dr. Kliment toži dotičnega uradnika radi očitkov, da je bil izključen iz konzularne akademije zaradi tatvin, ki jih je zvršil napram svojim kolegom in akademiji sami. Očitati so mu tudi, da je žigosal avstrijske bankovce, ker je policija na njegovem domu našla razne štamplije in tudi denar. Neka priča je izpovedala, da se tudi v narodnostnem oziru dr. Kliment ni vedel povsem korektno, ker je pričel, ki je bila z

njim eno leto v akademiji, odgovarjal na slovenska vprašanja le — nemški. Dr. Kliment je bil mnenja, da vpricho Nemcev ne gre, da bi govoril s Slovanecem slovenski.

Ker igra g. dr. Kliment pomembno vlogo v našem gospodarstvu, nas zelo zanima nadaljnja razprava, ki se bo vršila na ljubljanskem sodišču dne 17. novembra ob 15. uri, v sobi št. 50.

SLAVNOSTNI ZVONOV

Pri zadnjem spominskem obhodu po mestu so se oglašili tudi slavnostni zvonovi šentjankobске cerkve, ki so jako lepo povečevali spomin na krščansko zmago. Zgodilo se je to prvič v Ljubljani in vidimo v tem lep zgled. Posebno veliki šentjankobski zvon je polnil celo okolico s svojim mogočnim glasom. Ni čuda, da je množica tudi župnika Barleta, ki je stal pred svojo cerkvijo v družbi prijateljev, pristrčno pozdravljala. Pri nas je navada, da po naših cerkvah zelo radi zvonijo, kadar motijo na pr. sokolsko telovadbo. To smo skušali na Taboru in zadnjič v Šiški. Pri takih prilikah se ne smatra za onečaščenje svetih zvonov, če se vtikajo v posvetne razmere. Pač pa bi se to smatralo, če bi se z zvonovi proslavljala kumanovska zmaga, kajti ta zmaga je bila sicer krščanska, toda — pravoslavna... Št. Jakob je bil torej častna izjema: pridružil se je v imenu cerkve k proslavi in zahvali za zmago, ki je bila tudi za nas tako velikega pomena. V Trubarjevem paraku raste cerkev sv. Cirila in Metoda. Če bo cerkev pri nas tako očitno kazala svoje simpatije do Rima in mržnjo do vsega, kar je jugoslovansko, se bo pač množilo število onih, ki se bodo zbirali v hramu naših blagovestnikov, kjer se bo glasila slovensko službo božjo beseda ljubezni in bratstva.